

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/147/2017
Identifikačné číslo spisu:	8613206657
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:8613206657.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K. A., 2/ B. A., oboch bývajúcich v O., proti žalovaným 1/ Všeobecnej úverovej banke, a. s., so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenej spoločnosťou ČERNEJOVÁ & HRBEK, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Kýčerského 7, IČO: 36 857 513, 2/ Dražobnej spoločnosti, a. s., so sídlom v Bratislave, Zelinárska 6, IČO: 35 849 703, o určenie, že žalovaní sú povinní zdržať sa výkonu záložného práva, vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 5 C 393/2013, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26. januára 2017 sp. zn. 7 Co 130/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 26. januára 2017 sp. zn. 7 Co 130/2016 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok vo výroku o uložení povinnosti žalovanej 1/ zdržať sa výkonu záložného práva, vo výroku o uložení povinnosti žalovanej 1/ zaplatiť každému zo žalobcov náhradu trov konania v sume po 365,42 eur a vo výroku o uložení povinnosti žalovanej 1/ zaplatiť súdny poplatok v sume 99,50 eur a vo výroku, ktorým žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanej 1/ z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa žalobou doručenou Okresnému súdu Svidník (ďalej len „súd prvej inštancie“) 22. októbra 2013 domáhali, aby súd určil, že Záložná zmluva k nehnuteľnosti reg. číslo H. (ďalej len „Záložná zmluva“) uzavretá medzi žalobcami a žalovanou 1/, je v časti výkonu záložného práva predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva neplatná a zaviazal žalovaných zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne trovy konania na účet ich právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň navrhli, aby súd nariadil predbežné opatrenie (v súčasnosti neodkladné opatrenie), že žalovaná 1/ je povinná zdržať sa výkonu záložného práva predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva, predmetom ktorého sú nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX katastrálneho územia O., bližšie špecifikované v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, až do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Na odôvodnenie žaloby uviedli, že výkon záložného práva formou verejnej (dobrovoľnej) dražby zo strany žalovanej 1/ ako záložného veriteľa môže ohroziť práva žalobcov ako dlžníkov a porušiť ústavný princíp primeranosti výkonu práva. Tvrdili, že výkon záložného práva sa má

realizovať bez nezávislého a nestranného sudcu na pohľadávku, ktorej časť predstavuje plnenie z neprijateľných podmienok a plnenie v rozpore s kogentnými ustanoveniami zákona. Súd prvej inštancie na základe návrhu žalobcov uznesením z 19. mája 2015 č. k. 5 C 393/2013-98 pripustil zmenu žaloby tak, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zdržať sa výkonu záložného práva, predmetom ktorého sú nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX katastrálneho územia O., bližšie označené vo výroku tohto uznesenia, predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 1. apríla 2016 č. k. 5 C 393/2013-116 rozhodol, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zdržať sa výkonu záložného práva, predmetom ktorého sú nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX katastrálneho územia O., bližšie označené v prvom výroku rozsudku, predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva. Žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne náhradu trov konania, každému z nich v sume po 365,42 eur na účet ich právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku a povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne súdny poplatok v sume 99,50 eur na účet súdu prvej inštancie do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobcovia uzavreli so žalovanou 1/ Zmluvu o poskytnutí hypotekárneho úveru reg. číslo XXX/XXXXXX/XX-XXX/XXX z 20. septembra 2001 (ďalej len „Zmluva“), v zmysle ktorej sa žalovaná 1/ zaviazala poskytnúť žalobcom hypotekárny úver vo výške 33 193,92 eur (1 000 000 Sk) za podmienok uvedených v Zmluve. Účelom hypotekárneho úveru bola zmena dokončenej stavby rodinného domu. Dohodnutá lehota splatnosti hypotekárneho úveru bola 15 rokov odo dňa prvého čerpania. Žalobcovia sa Zmluvou zaviazali platiť žalovanej 1/ z poskytnutých peňažných prostriedkov úroky podľa pohyblivej sadzby, pričom v zmysle Zmluvy základnú úrokovú sadzbu pre hypotekárne úvery oznamuje žalovaná 1/ na výveskách vo svojich prevádzkových priestoroch. Na zabezpečenie hypotekárneho úveru žalobcovia uzavreli so žalovanou 1/ dňa 20. septembra 2001 Záložnú zmluvu, v zmysle ktorej na zabezpečenie pohľadávky zo Zmluvy žalobcovia ako záložcovia zriadili záložné právo v prospech žalovanej 1/ ako záložného veriteľa, predmetom ktorého boli nehnuteľnosti v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobcov uvedené v článku I. Záložnej zmluvy. Žalobcovia úver riadne splácali do doby, kým sa nedostali do finančnej krízy z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti žalobkyne 1/. Podľa výpisu z úverového účtu počas obdobia od 8. októbra 2001 do 31. decembra 2012 žalobcovia zaplatili žalovanej 1/ z titulu poskytnutého úveru istinu v sume 13 158,86 eur a úroky v sume 22 432,41 eur. Za poskytnutý úver mali žalobcovia celkovo zaplatiť sumu 57 400,15 eur, teda nezaplatené položky boli v sume 21 808,88 eur. Žalovaná 2/ listom z 8. februára 2013 oznámila žalobcom, že v zmysle § 1511 ods. 1 Občianskeho zákonníka veriteľ začína s výkonom záložného práva s tým, že výkon záložného práva bude záložný veriteľ realizovať formou dobrovoľnej dražby, pričom súčasťou tohto oznámenia bola aj ponuka na splátkový kalendár. Žalobcovia na splátkový kalendár pristúpili, avšak určené mesačné splátky v sume 490 eur nedokázali splácať. Listom z 13. augusta 2013 žalovaná 2/ vyzvala žalobcov, aby jej umožnili vykonať ohodnotenie dotknutej nehnuteľnosti znalcom 28. augusta 2013, ako aj jej obhliadku. Súd prvej inštancie uznesením z 29. októbra 2013 č. k. 5 C 393/2013-20 nariadil predbežné opatrenie, ktorým žalovanej 1/ uložil povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva, predmetom ktorého sú nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX, katastrálneho územia O., bližšie špecifikované vo výroku uznesenia, do právoplatného skončenia konania vedeného na súde prvej inštancie pod sp. zn. 5 C 393/2013. Z oznámenia o upustení od dražby zo 7. novembra 2013 vyplýva, že žalovaná 2/ po doručení predmetného uznesenia upustila od dražby dotknutých nehnuteľností. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že strata rodinného obydľia žalobcov môže vážne ohroziť nielen ich práva ako spotrebiteľov, ale aj uviesť ich rodinu do veľmi nepriaznivej situácie, a preto žalobe vyhovel. V tejto súvislosti poukázal na body 62. až 67. rozsudku Súdneho dvora Európskej únie z 10. septembra 2014 vo veci Kušionová c/a SMART Capital, a. s. (C-34/13). Poukázal tiež na rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 17. júla 2013 sp. zn. 1 Co 102/2013, uznesenie Krajského súdu v Prešove z 26. júna 2014 č. k. 7 Co 100/2014-106 a rozsudok Krajského súdu v Žiline z 26. septembra 2013 sp. zn. 14 Cob 246/2012. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. O súdnom poplatku rozhodol podľa § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, pretože žalobcovia sú podľa § 4 ods. 2 písm. za) predmetného zákona od súdneho poplatku oslobodení a súd ich

žalobe vyhovel.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom z 26. januára 2017 sp. zn. 7 Co 130/2016 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanej 1/ zdržať sa výkonu záložného práva, vo výroku o uložení povinnosti žalovanej 1/ zaplatiť každému zo žalobcov náhradu trov konania v sume po 365,42 eur a vo výroku o uložení povinnosti žalovanej 1/ zaplatiť súdny poplatok v sume 99,50 eur, zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanej 2/ zdržať sa výkonu záložného práva tak, že v tejto časti žalobu zamietol, zrušil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanej 2/ zaplatiť súdny poplatok v sume 99,50 eur, žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanej 1/ a žalovanej 2/ nepriznal náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Po preskúmaní napadnutého rozsudku dospel k záveru, že iba odvolanie žalovanej 2/ bolo opodstatnené. Dôvodil, že žalovaná 2/ nebola účastníkom Zmluvy ani Záložnej zmluvy a v čase rozhodovania o žalobe žiadnu dražbu nevykonávala, pretože od nej upustila. Pre nedostatok pasívnej vecnej legitimácie na strane žalovanej 2/ teda rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanej 2/ zdržať sa výkonu záložného práva zmenil a v tejto časti žalobu zamietol. Po zmene rozsudku súdu prvej inštancie v prospech žalovanej 2/ nebolo potom možné uložiť jej povinnosť zaplatiť súdny poplatok v sume 99,50 eur, a preto rozsudok súdu prvej inštancie v tejto časti zrušil. Výrok o trovách konania medzi žalobcami a žalovanou 2/ odôvodnil § 257 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“). Vo vzťahu k žalovanej 1/ rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods. 1 a 2 C.s.p.), keď súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny právny záver. Odvolací súd v plnom rozsahu odkázal na náležité a presvedčivé odôvodnenie napadnutého rozsudku a na zdôraznenie jeho správnosti vo vzťahu k žalovanej 1/ uviedol nasledovné. V prejednávanej spore musel súd vyriešiť konflikt práva žalovanej 1/ požadovať od žalobcov ako dlžníkov splnenie dlhu s právom žalobcov na obydlie, pričom pre vyriešenie tohto konfliktu práv bolo nevyhnutné posúdiť primeranosť výkonu záložného práva. Uviedol, že právna úprava explicitne nestanovuje povinnosť záložného veriteľa upustiť od výkonu záložného práva v prípade jeho neprimeranosti. Poukázal na § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov (teda aj výkon záložného práva) nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. V danom prípade bolo preukázané, že žalobcovia si dlhodobo plnili svoje povinnosti vyplývajúce zo Zmluvy. Z poskytnutého úveru vo výške 33 193,92 eur (1 000 000 Sk) uhradili na istine sumu 13 158,86 eur a na úrokoch sumu 22 432,41 eur, teda spolu sumu 35 591,27 eur, čo je viac ako istina poskytnutého úveru. Neuhradených zostalo 21 808,88 eur. Zo Záložnej zmluvy vyplýva, že založené nehnuteľnosti boli žalovanou 1/ ocenené na sumu 106 220,54 eur (3 200 000 Sk). Z uvedeného je zrejmé, že dlh žalobcov bol takmer päťnásobne nižší ako žalovanou 1/ stanovená hodnota nehnuteľností, ktoré majú byť predmetom výkonu záložného práva. Podľa odvolacieho súdu tento zjavný nepomer medzi výškou dlhu žalobcov a hodnotou nehnuteľností slúžiacich na bývanie žalobcom a ich rodine bol neprimeraný a neumožňujúci žalovanej 1/ realizáciu výkonu záložného práva. Žalobcom teda neostával iný prostriedok ochrany ako podanie žaloby o zdržanie sa výkonu záložného práva podľa § 80 písm. b/ O.s.p. v znení účinnom do 30. júna 2016. Výrok o trovách konania medzi žalobcami a žalovanou 1/ odôvodnil § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. a § 262 ods. 1 C.s.p.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu výroku I. a IV. podala dovolanie žalovaná 1/ (ďalej aj „dovolateľka“). Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodovanie. Dovolanie podala z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, keď jeho rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.), resp. pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), a súčasne z dôvodu vady zmatečnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, keď nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanej 1/, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.). Prvá zásadná právna otázka sporu, ktorá bola podľa žalovanej 1/ odvolacím súdom posúdená nesprávne, spočíva v tom, „(i) či postupným splácaním (a teda znižovaním) zabezpečenej pohľadávky môže nastať situácia, kedy sa pri dosiahnutí určitej hranice tejto zabezpečenej, avšak nesplácanej pohľadávky stane z hľadiska primeranosti realizácia

dohodnutého záložného práva prostredníctvom dobrovoľnej dražby nemožná,“ resp. s tým neoddeliteľne spojená otázka, „(ii) či je alebo nie je možné meritórnym výrokom súdu uložiť sporovej strane časovo či inak neobmedzenú povinnosť, spočívajúcu v povinnosti zdržať sa (dobrovoľnou dražbou) výkonu takého záložného práva, ktoré bezpochyby platne vzniklo a zároveň stále existuje, keďže doteraz nezaniklo.“ Podľa žalovanej 1/ odvolací súd jej neumožnil výkon záložného práva z dôvodu údajne neprímeraného rozdielu medzi výškou vtedy aktuálneho záväzku úverových dlžníkov a hodnotou zálohu tento záväzok zabezpečujúci. Tento právny názor považuje žalovaná 1/ za nesprávny, pretože súd jej ako záložnému veriteľovi meritórnym rozhodnutím uložil časovo neobmedzený zákaz zdržať sa výkonu záložného práva, a to bez ohľadu na vznik, existenciu a nesplácanie zabezpečovanej pohľadávky, ako aj vznik a existenciu samotného záložného práva, čím v podstate zamedzil žalovanej 1/ ako záložnému veriteľovi realizovať uhradzovaciu funkciu záložného práva. Namietala, že uloženie povinnosti spočívajúcej v časovo neobmedzenom zákaze realizovať dobrovoľnú dražbu by ako res iudicata bránilo vo výkone záložného práva kedykoľvek v budúcnosti, a to bez ohľadu na zmenu v pomere výšky zabezpečenej pohľadávky a hodnoty zálohu (obidve premenné sa plynutím času budú meniť, napr. neuhradená pohľadávka sa bude navyšovať, dôjde k poškodeniu zálohu a pod.). Poukázala na skutočnosť, že neexistuje žiadny zákonný či iný objektívny dôvod, pre ktorý by sa mal inštitút realizácie záložného práva prostredníctvom dobrovoľnej dražby posudzovať odlišne od iných zabezpečovacích inštitútov, pričom právny názor odvolacieho súdu „diskvalifikujúci“ tento spôsob výkonu záložného práva pred inými spôsobmi je zjavne bez právneho základu. Uviedla, že § 53 ods. 10 Občianskeho zákonníka upravuje právne záväzný postup záložného veriteľa prostredníctvom dobrovoľnej dražby nielen ako právo, ale predovšetkým ako legálny príkaz na postup určitým, zákonom stanoveným spôsobom v prípade, ak sa jedná o realizáciu záložného práva zo spotrebiteľskej zmluvy. Druhá zásadná právna otázka sporu spočívala podľa žalovanej 1/ v posudzovaní otázky, „či (i) skutočne existuje ústavou garantované právo spotrebiteľa na obydlie, ktoré je v porovnaní s akýmkoľvek inými právami absolútne a nedotknuteľné (t. j. ako určitá forma imunity spotrebiteľa ako záväzkového dlžníka, pokiaľ ide o jeho vlastnú zodpovednosť za svoje zmluvné záväzky) a či (ii) skutočne neexistujú už v súčasnosti v právnom poriadku účinné prostriedky súdnej kontroly na ochranu práv akéhokoľvek dlžníka (a to i spotrebiteľa, bez potreby konštruovať ústavou garantované práva spotrebiteľa na obydlie) v prípade, ak namieta čeliť realizácii záložného práva dobrovoľnou dražbou.“ Vo vzťahu k tejto právnej otázke namietala nesprávnosť právneho názoru odvolacieho súdu, ktorý sa pri posudzovaní ochrany spotrebiteľa v procese dobrovoľnej dražby reštriktívnym spôsobom obmedzil len na ochranu vyplývajúcu zo zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“) a opomenul zohľadniť iné právne prostriedky pre naplnenie ochrany spotrebiteľských práv v prípade, ak sa spotrebiteľa dotýka dobrovoľná dražba. Namietala tiež, že odvolací súd nesprávnym spôsobom posúdil otázku ochrany práva dlžníka (záložcu) na obydlie v súvislosti s otázkou ochrany dlžníka (záložcu) pri výkone záložného práva dobrovoľnou dražbou zo strany súkromnej osoby. Váda zmatečnosti rozhodnutia podľa § 420 písm. f/ C.s.p. mala spočívať v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za nepreskúmateľné, pretože v ňom odvolací súd (i) nevysvetlil, z akého dôvodu jej uložil časovo neobmedzenú povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou bez toho, aby primeraným spôsobom skúmal existenciu, resp. neexistenciu záložného práva, zabezpečovanej pohľadávky, či existenciu zmluvných dojednaní, ktoré by objektívne znemožňovali realizovať záložné právo dobrovoľnou dražbou bez časového obmedzenia; (ii) neuviedol dôvody pre posudzovanie otázky „primeranosti“ výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou vo vzťahu k pomeru výšky zabezpečenej pohľadávky a hodnoty zálohu; (iii) nevysvetlil dôvody, pre ktoré vyslovil výrok o zákaze realizácie záložného práva dobrovoľnou dražbou, hoci § 53 ods. 10 Občianskeho zákonníka postup prostredníctvom dobrovoľnej dražby v prípade, ak sa jedná o zmluvný vzťah so spotrebiteľom, výslovne vyžaduje; (iv) neposudzoval ochranu spotrebiteľa v prípade realizácie záložného práva dobrovoľnou dražbou z hľadiska všetkých dostupných prostriedkov právnej ochrany, ale túto posudzoval len vo vzťahu k právnym prostriedkom dostupným v rámci zákona o dobrovoľných dražbách.

5. Žalobcovia sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej 1/ je prípustné a aj dôvodné.

7. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C.s.p.

8. V zmysle § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. V zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

11. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

12. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

13. Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Dovolaním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C.s.p.) žalovaná 1/ napáda rozsudok odvolacieho súdu v časti potvrdzujúceho výroku.

14. V posudzovanej veci dovolateľka uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne

záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

16. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

17. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

18. Dovolateľka tvrdila, že k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ C.s.p. došlo z dôvodu nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

19. V súvislosti s námietkou dovolateľky o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné poukázať na to, že na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

20. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

21. Dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie a jeho postup bol v súlade s § 387 ods. 1 a 2 C.s.p. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Z rozhodnutia odvolacieho súdu sú zrejmé úvahy odvolacieho súdu, ktoré ho viedli k potvrdeniu záveru súdu prvej inštancie o tom, že žalobcom v danej veci neostával iný prostriedok právnej ochrany ako podanie žaloby o zdržanie sa výkonu záložného práva. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie uviedol, že pre posúdenie dôvodnosti žaloby žalobcov boli dôležité dôvody rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci Kušionová c/a SMART Capital, a. s. (C-34/13), najmä body 63., 64. a 65. uvedeného rozhodnutia. Odvolací súd doplnil, že v prejednávanom spore došlo ku konfliktu práva žalovanej 1/ požadovať od žalobcov ako dlžníkov splnenie dlhu s právom žalobcov na obydlie. Vzhľadom na zjavný nepomer medzi výškou dlhu žalobcov a hodnotou nehnuteľností slúžiacich na bývanie žalobcom a ich rodine zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že realizácia výkonu záložného práva žalovanou 1/ by bola neprimeraná.

22. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľkou namietanou vadou

vyplývajúcou z § 420 písm. f/ C.s.p., dovolací súd pristúpil k posúdeniu jej dovolania aj z hľadiska druhého uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

23. Dovolanie podané z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci dovolateľka odôvodnila tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.), resp. pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.). O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 C.s.p. (a to z hľadiska všetkých troch procesných situácií upravených v uvedenom ustanovení pod písmenom a/ až c/) rozhoduje dovolací súd, preto posudzoval, tak ako je nižšie uvedené, prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

24. Žalovaná 1/ nesúhlasila s právnym názorom súdu prvej inštancie (potvrdeným odvolacím súdom), ktorý rozhodol o časovo neobmedzenom zákaze žalovanej 1/ ako záložného veriteľa realizovať zmluvne dohodnuté a zákonom aprobované záložné právo prostredníctvom dobrovoľnej dražby. Dôvodila, že súd takto neprimeraným spôsobom a bez relevantného dôvodu zasahuje do majetkových práv záložného veriteľa v podobe faktického odňatia možnosti uspokojenia zabezpečenej a neuhrádzanej pohľadávky prostredníctvom realizácie záložného práva dobrovoľnou dražbou.

25. Z obsahu dovolania vyplýva, že podstatná právna otázka v prejednávanej spore je, či súd môže meritórnym rozhodnutím (rozsudkom vo veci samej) uložiť strane sporu časovo neobmedzenú povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. považoval dovolací súd za podstatné to, či táto otázka, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, bola alebo nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená. Dospel pritom k záveru, že uvedená právna otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, a preto je dovolanie žalovanej 1/ v danom prípade procesne prípustné. Dovolací súd ďalej skúmal, či dovolateľka dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, tak ako to v dovolaní namieta.

26. V posudzovanej veci žalovaná 1/ poskytla žalobcom na základe Zmluvy hypotekárny úver. Na jeho zabezpečenie žalovaná 1/ a žalobcovia uzavreli Záložnú zmluvu, v zmysle ktorej žalobcovia ako záložcovia zriadili záložné právo v prospech žalovanej 1/ ako záložného veriteľa, ktorého predmetom boli nehnuteľnosti uvedené v článku I. Záložnej zmluvy. V zmysle článku VIII. bod 1 Záložnej zmluvy záložcovia bez výhrad súhlasili s tým, že v prípade, ak nespĺnia svoje záväzky voči záložnému veriteľovi ani po predchádzajúcom písomnom upozornení o realizácii záložného práva, je tento oprávnený pri výkone záložného práva predat' založené nehnuteľnosti vo verejnej dražbe alebo priamym predajom alebo založené nehnuteľnosti odkúpiť sám do svojho výhradného vlastníctva, pokiaľ právne predpisy nebudú brániť mimosúdneho výkonu záložného práva. Žalobcovia v priebehu konania existenciu záložného práva a zabezpečovanej pohľadávky žalovanej 1/ v zásade nepopierali, namietali spôsob výkonu záložného práva zo strany žalovanej 1/, t. j. výkon záložného práva predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva.

27. Súd prvej inštancie uznesením z 29. októbra 2013 č. k. 5 C 393/2013-20 nariadil predbežné opatrenie (v súčasnosti neodkladné opatrenie), ktorým žalovanej 1/ uložil povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva, predmetom ktorého sú nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX katastrálneho územia O., bližšie špecifikované vo výroku uznesenia, do právoplatného skončenia konania vedeného na súde prvej inštancie pod sp. zn. 5 C 393/2013. V uvedenej veci žalobcovia svoj nárok osvedčili tým, že výkonom záložného práva žalovanou 1/ ako záložným veriteľom podľa Záložnej zmluvy je ich vlastnícke právo k rodinnému domu, ktorý tvorí zároveň ich obydlie, ohrozené, v dôsledku čoho konaním žalovanej 1/ hrozí žalobcom nebezpečenstvo bezprostredne hrozacej ujmy. Z tohto dôvodu dočasne upravil pomery strán sporu, aby sa v ich vzájomných právnych vzťahoch nevytvoril nenávratný stav. Zároveň uviedol, že otázka určenia neplatnosti Záložnej zmluvy v napadnutej časti bude vyriešená v

konaní vo veci samej. Súd prvej inštancie následne (po zmene žaloby) rozsudkom z 1. apríla 2016 č. k. 5 C 393/2013-116 rozhodol, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zdržať sa výkonu záložného práva, predmetom ktorého sú dotknuté nehnuteľnosti, predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva. Z uvedeného rozsudku vyplýva, že táto povinnosť bola žalovaným uložená bez časového obmedzenia.

28. Dovolací súd konštatuje, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V danom spore súd prvej inštancie rozhodnutím vo veci samej uložil žalovaným povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva v zmysle (zmenenej) žaloby na neobmedzený, vopred neurčený čas, čím neprimerane zasiahol do práva žalovanej 1/ ako záložného veriteľa v budúcnosti uspokojiť sa, resp. domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky z predmetu záložného práva cestou predaja vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva. Predbežné opatrenie nariadené uznesením súdu prvej inštancie z 29. októbra 2013 č. k. 5 C 393/2013-20 predstavovalo dočasné opatrenie, ktoré malo za cieľ eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli v priebehu konania nastať, t. j. že by mohlo dôjsť k nevyváženému a neprimeranému zásahu do vlastníckych práv žalobcov k ich obydlíu zo strany žalovanej 1/ ako záložného veriteľa. Vychádzajúc zo skutkových okolností, nariadenie uvedeného predbežného opatrenia možno považovať za primeraný a účinný prostriedok na ochranu práv žalobcov ako spotrebiteľov. Rozhodnutie súdu vo veci samej nemohlo nahradiť predbežné opatrenie, pretože takéto rozhodnutie je v podstate nevykonateľné a zasahuje do práv žalovanej 1/ bez toho, aby bolo právoplatne rozhodnuté o platnosti Záložnej zmluvy v časti výkonu záložného práva predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva.

29. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Kušionová c/a SMART Capital, a. s. (C-34/13), z ktorého vybral body 62. až 67. a pri rozhodovaní z nich vychádzal. Odvolací súd v odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku uviedol, že Súdny dvor Európskej únie v o veci Kušionová c/a SMART Capital, a. s. síce nedeclaroval rozpor slovenskej právnej úpravy mimosúdneho výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby s únijským právom, no pre posúdenie dôvodnosti žaloby žalobcov považoval dôvody tohto rozhodnutia za dôležité. V tejto súvislosti poukázal na body 63., 64. a 65. uvedeného rozhodnutia, ktoré sa týkajú straty bývania ako jedného z najvážnejších zásahov do práva na rešpektovanie obydlia. Dovolací súd nespochybňuje názor odvolacieho súdu, že strata obydlia žalobcov by predstavovala obrovský zásah do ich práv a spôsobila by im veľmi nepriaznivú životnú situáciu, avšak právo na obydlie spotrebiteľa nemožno chápať ako absolútne nedotknuteľné. Súdna prax dospela k záveru, že právna úprava dobrovoľných dražieb, resp. možnosť vymáhania plnení zo spotrebiteľských zmlúv takouto formou, nie je v rozpore s ochranou spotrebiteľa, ktorá vyplýva z práva Európskej únie, avšak len za predpokladu, že príslušná právna úprava umožňuje zabezpečenie ochrany práv spotrebiteľa, resp. ju aspoň prakticky neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje. Uvedený záver napokon vyplýva aj z citovaného rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie. Dovolací súd uzatvára, že poukazovanie len na vybrané body predmetného rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie, bez zohľadnenia jeho celého kontextu, nie je spôsobilé privodiť záver o správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

30. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého v prejednávanom spore bolo možné žalovanej 1/ ako záložnému veriteľovi uložiť rozsudkom časovo neobmedzenú povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva, ktorého predmetom sú dotknuté nehnuteľnosti, predajom vo verejnej dražbe, priamym predajom alebo odkúpením do svojho výhradného vlastníctva, nemožno považovať za správny. Dovoláním napadnuté rozhodnutie teda spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.) tak, ako to opodstatnene namieta dovolateľka. Dovolací súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu čiastočne zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 C.s.p.).

31. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.